

In 2018 the Radvila Palace Museum of Art, a department of the LNMA, began cooperation with the Russian Culture Centre association and organised Mosaic of Vilnius theatrical educational activities funded by the Vilnius City Municipality. This long-term cooperation with the Russian Culture Centre helps facilitate learning at the museum and involves Russian schools based in Vilnius in its activities. An activity cycle titled

Living Paintings was organised at the permanent exposition 16th–19th-century European Art at the Radvila Palace Museum of Art and the 20th-century Lithuanian Art exposition at the National Gallery of Art. During these activities, school students could analyse works of art, prepare presentations, engage in discussions and use their chosen mediums and acting to interpret the narratives depicted in paintings.

Vilniaus mozaika. Teatrinės edukacijos muziejuje

Daiva Banikonienė

Muziejus, kaip institucija, turi savitą, visuomenei atvirą švietimo kryptį. Bendrojo ugdymo planuose pažintinė, kultūrinė, meninė, kūrybinė veikla įvardijama kaip mokyklinio ugdymo turinio dalis, kuri turi būti organizuojama ne tik mokykloje, bet ir kitose aplinkose, pavyzdžiui, muziejuose. Kultūrinės ir kūrybinės ugdymo funkcijos skatinamos visose bendrojo ugdymo srityse. Integruota kultūrinio ugdymo programa padeda mokiniams įgyti žinių, plėtoti gabumus, ugdyti gebėjimus ir nuostatas, reikalingas norint suprasti, priimti, gerbti kultūros vertybes, dalyvauti perduodant jas kitiems. Skatinant švietimo ir kultūros sričių bendradarbiavimą, siekiama efektyvesnio ugdymo proceso.

Lietuvos nacionaliniame dailės muziejuje sparčiai formuojasi kūrybiška mokymosi aplinka – edukacijos srityje taikomos aktyvios ugdymo formos, įgyvendinama projektinė veikla. 2018 m. muziejaus padalinys Radvilų rūmų

dailės muziejus pradėjo bendradarbiavimą su asociacija „Rusų kultūros centras“ ir organizavo Vilniaus miesto savivaldybės finansuojamo projekto „Vilniaus mozaika“ teatrinės edukacijos. Aktyvus švietimo įstaigų įsitraukimas parodė, kad projektas aktualus. 2018 m. Radvilų rūmuose įvyko 5 teatrinės edukacijos užsiėmimai, juose dalyvavo 142 jaunuoliai. 2019 m. muziejų uždarius dėl patalpų ir ekspozicijų atnaujinimo darbų, projekto edukacinės veiklos persikėlė į Nacionalinę dailės galeriją. Į jas įsitraukė 104 jaunuoliai. Ilgalaikis bendradarbiavimas su asociacija „Rusų kultūros centras“ yra orientuotas į mokymosi muziejuje aktualizavimą ir Vilniaus rusakalbių mokyklų įtraukimą į projekto veiklas.

Pasak projekto vadovės Natalijos Selinos, veikla sutelkta į rusakalbių pilietiškumo ugdymą, socialinę integraciją per gimtojo miesto kultūrinio ir istorinio konteksto priartinimą, bendradarbiavimo su profesionaliais kūrėjais vertės

atskleidimą, atvirumo ir nacionalinio tapatumo identifikavimą Vilniaus, kaip daugiakultūrės sostinės, kontekste. Educacine veikla siekiama, kad dalyviai domėtūsi Vilniaus istorija, aktyviau prisidėtų prie kultūros ir meno puoselėjimo, vertintų šį miestą kaip artimą ir „savą“.

Švietimo įstaigos, dalyvaujančios projekte, turi galimybę bendrauti su kviestiniais edukacinių veiklų vadovais. Educacijoje remiamasi konstruktyvaus mokymo, kuriam būtinas aktyvus dalyvio įsitraukimas, principu: tuo pačiu metu vyksta tyrimo ir atradimo procesai. Anot dalyvių, gyvas bendravimas su kūrėjais suteikia naujų ir gilių žinių. Educacijos metu atliekamos praktinės užduotys, eksperimentuojama, puoselėjamas ir patirtinis, ir kūrybiškas mokymosi būdas. Dalyvių grupės lydinčių mokytojų teigimu, tai puiki galimybė praplėsti kultūrinį akiratį, atrasti veiksmingus ugdymo metodus, kuriuos vėliau galima pritaikyti ir mokyklos aplinkoje.

Nuolatinėje Radvilų rūmų dailės muziejaus ekspozicijoje „XVI–XIX a. Europos dailė“ ir Nacionalinės dailės galerijos nuolatinėje ekspozicijoje „XX a. Lietuvos dailė“ organizuotas užsiėmimų ciklas „Gyvieji paveikslai“. Jų vadovė, teatro mokytoja, retorikos specialistė ir psichodramos ekspertė Vida Lipskytė dalijasi įspūdžiais: „Labai myliu šią veiklą. Matau prasmę. Patinka stebėti mokinių veidus ir kūno kalbą: ateina tokie gynybiškai aštrūs, dauguma nebuvo muziejuje, turintys išankstinę nuostatą, kad muziejuje nuobodu ir paveikslai yra kažkokia nesąmonė... Rūbinėje garsiai šnekasi, mėto juokelius... Instruktažas apie elgesį muziejuje šiek tiek sudrausmina, bet nuostatos lieka... Einame į salę.“ Užsiėmimo „Gyvieji paveikslai“ metu dalyviai analizuoja meno kūrinius, ruošiasi pristatymams, diskutuoja, pasirinktomis priemonėmis ir vaidyba interpretuoja kūrinių siužetus. Pagrindiniai šios edukacinės veiklos etapai: 1) susiskirstymas į grupes; 2) paveikslo išsirinkimas ir žinių apie dailininką, vaizduojamą siužetą bei laikmetį paieška internete; 3) istorijos kūrimas; 4) muzikos, kuri išryškintų paveikslo nuotaiką, paieška; 5) tinkamų aksesuarų, medžiagų pasirinkimas ir kompozicijos „Gyvas paveikslas“ kūrimas. Dalyviams susipažinus su šiais etapais, vyksta savarankiškas darbas grupėse. V. Lipskytė pasakoja, kas vyksta

pasibaigus užsiėmimui: „Ir čia prasideda didysis stebuklas! Staiga įsivyrąja pagarbi tylą, grupės vaikšto, apžiūri paveikslus, tariasi, ginčijasi... Jų veidai keičiasi – švelnėja, rimtėja, ryškėja... Dabar jie kitokie nei tie, kurie buvo rūbinėje. Muziejaus darbuotojos negali atsidžiaugti, jos mielai padeda, pasakoja ir šypsosi. Mokytojai stebisi, kad vaikai triūsia niekieno neraginami, be jokios kontrolės, patys viską pasidaro puikiai. Pasiruošimo laikas baigiasi ir su visa klase einame į gyvąją ekskursiją. Kiekviena grupė atveda prie savo paveikslo, papasakoja susikurtą istoriją, paleidžia muziką ir sustingsta gyvame paveiksle. Minutė visiškos tylos, tik fotoaparato garsai ir atodūsiai. Kosmosas! Tie vaikai tokiais tauriais veidais, tokie susikaupę, pagauti jausmo. Nuostaba, jie patys stebisi!“

Užsiėmimo dalyviai raginami grupėse įveikti kūrybinius iššūkius ir kartu išgyventi emocijas, drąsinami laisvai reikšti mintis ir jausmus. Taip skatinama jų saviraiška, savistaba ir savirefleksija. Atlikdami kūrybinę užduotį, dalyviai ugdomi empatijos jausmą, toleranciją kitiems ir bendruomeniškumą. Itin svarbi užsiėmimo dalis yra refleksija, per kurią pasidalijama mintimis apie išgyventą savo, kaip kūrėjo ir žiūrovo, emociją patirtį. Kartu su dalyviais aptariami asmeniniai potyriai ir asociacijos, nagrinėjama, kokios mintys susipynė su patirta teatine raiška. Taip dalyviai atranda savąjį unikalų suvokimą. Išsakant interpretacijas, asmeninės patirtys susiejamos su matyto ir išgyvento kūrinio savybėmis, nuo asociacijų pereinama prie įrodymų ir atradimų kūriniuose. Refleksijos metu dalyviai jaučiasi pakylėti, patiria kūrybinio iššūkio įveikimo džiugesį: bendramoksliai dažnai pripažįsta, kad bendra veikla per užsiėmimą juos suartino, kad tai, pasak V. Lipskytės, „kažkas naujo, ko neišmoksi mokykloje“.

Šioje educacijoje, kuriant ir suvokiant savo indėlį į meninę veiklą, natūraliai lavinama atmintis, vaizduotė, gebėjimas analizuoti, vertinti, spręsti, suprasti, džiaugtis atradimais. Sustiprėjus gebėjimams suvokti, didėja motyvacija, kūrybiškumas ir meninės formos kokybė. 2021 m. numatoma tęsti ilgalaikį bendradarbiavimą su asociacija „Rusų kultūros centras“ ir teatrinių educacijų įgyvendinimą muziejaus ekspozicijoje.